

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง

อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม¹

Guideline for Applying the Seven Sappurisa-dhamma to Promote
Peace in Community: A Case Study of Nongsang Sub-District,
Wapeephathum District, Mahasarakham Province

พระใบฎีกาสุภัทร ปภสฺสโร (ภะคะวา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) หลักพุทธธรรมสำหรับการเสริมสร้างสันติสุข 2) สภาพปัญหาของชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม 3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สัมปยุตธรรมเป็นหลักพุทธธรรมสำหรับการเสริมสร้างสันติสุข ส่วน สภาพปัญหาของชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม คือ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคม ส่วนแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยประยุกต์สัมปยุตธรรม ซึ่งมีประกอบไปด้วย อัมมัญญาตา รู้จักเหตุ อัตถัญญาตา รู้จักผล อัตตัญญาตา รู้จักตน มัตตัญญาตา รู้จักประมาณ กาลัญญาตา รู้จักกาล ปริสสญญาตา รู้จักบริษัท ปุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล ตลอดจนการใช้ภาษาสื่อสารเชิงประนีประนอม

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, การเสริมสร้างสันติ, ชุมชน, ตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม” หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The article aims were: 1) to study Buddha-Dhamma to enhance peace; 2) to study the problems of Nongseang community, Wapeepathum district, Mahasarakham province; 3) to study the guidelines in applying Buddha-Dhamma to enhance peace in the Nongseang community.

The research results found that Seven Qualities of Virtuous People (*sappurisa-dhamma*) is the dhamma principle that is suitable to apply for enhancing peace. However, the interpersonal and social conflicts were the problem. The Seven Qualities of Virtuous People was used as the guideline to enhance peace in Nongseang community and it is composed of: Dharmannutta: knowing the law; knowing the cause, Atthannuta: knowing the meaning; knowing the purpose; knowing the consequence, Attannuta: knowing oneself, Mattannuta: moderation; knowing how to be temperate; sense of proportion, Kālanutā: knowing the proper time; knowing how to choose and keep time, Parisannutā: knowing the assembly; knowing the society, Puggalannutā: knowing the individual; knowing the different individuals as well as using language communication for compromise.

Keywords: Buddha-Dhamma, enhancing peace, community, Nongseang sub-district, Wapeepathum district, Mahasarakham province.

บทนำ

“ประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติล้วนมีการใช้ความรุนแรงมาทุกยุคสมัย ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างมหาศาล ซึ่งความรุนแรงเป็นภัยคุกคามที่สร้างความหวาดหวั่นต่อมวลมนุษยชาติ จึงก่อให้เกิดการร่วมมือกันหาทางยุติความรุนแรงและสร้างสันติภาพโลก โดยการจัดตั้งองค์กรต่างๆ เกี่ยวกับสันติภาพเกิดขึ้นมากมาย “แต่มนุษยชาติก็ไม่เคยได้พบสันติภาพที่แท้จริงเลยสักครั้ง สภาพการณ์ที่ปรากฏให้เห็นบนเวทีโลกก็คือ การเบียดเบียน ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ และการทำลายล้างที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง สันติภาพในจินตนาการของมนุษย์ จึงเป็นเพียงการหลับใหลชั่วคราวเท่านั้น” (ชัชวาลย์ ชิงชัย, 2549) แม้แต่การใช้กองกำลังเพื่อสร้างสันติภาพ ซึ่งก็เป็นเพียงวัฒนธรรมการใช้อำนาจบังคับให้เกิดสันติภาพขึ้นเท่านั้น แต่สันติภาพที่เกิดจากการใช้กำลังทหารและแสนยานุภาพทางอาวุธยังไม่ใช่อันติภาพที่แท้จริง เป็นเพียงการลดความรุนแรงลงชั่วคราว

จากวิวัฒนาการของมวลมนุษยชาติจึงพบว่า เมื่อมนุษย์ก่อความรุนแรงต่อกันครั้งใดก็จะพยายามแสวงหาสันติภาพเพื่อยุติความรุนแรงครั้งนั้น แต่ในช่วงที่ไม่มีสงครามมนุษย์กลับมีการสร้างความขัดแย้งและความรุนแรงขึ้นอยู่เสมอ แทนที่จะร่วมมือกันเสริมสร้างสันติภาพให้เข้มแข็ง และยังพบว่าในแต่ละประเทศมีปรากฏการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงภายในเกิดขึ้นอยู่เสมอ เช่น ความขัดแย้งเกี่ยวกับภูมิภาค ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากร ความขัดแย้งทางความเชื่อ ความขัดแย้งทางการเมือง และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เป็นต้น โดยปัจจุบันมีความรุนแรงแฝงอยู่ในรูปของเศรษฐกิจ ความรุนแรงทางด้านอาชีพและการกดขี่

แรงงาน ความรุนแรงทางการเมือง ความรุนแรงทางอบายมุขและอาชญากรรม ความรุนแรงทางวัฒนธรรม ความรุนแรงในรูปของการไม่ได้รับความเป็นธรรม ความรุนแรงในรูปของการเสียสิทธิประโยชน์ทางสังคม ความรุนแรงในรูปของการถูกกลั่นแกล้ง ความรุนแรงในรูปของการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความรุนแรงในรูปของการแสพบริโภค ความรุนแรงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรุนแรงด้านสาธารณสุข ความรุนแรงทางค่านิยม ความรุนแรงในชุมชน ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และคนชรา นอกจากนี้ยังมีความรุนแรงทางด้านจิตใจ ความรุนแรงทางด้านอารมณ์ และความรุนแรงต่อสติปัญญา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความรุนแรงที่มีอยู่ในทุกสังคมหรือชุมชน

นอกจากความรุนแรงจะเป็นปัญหาทางสังคมแล้ว ปัญหาในระดับครอบครัวก็มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยศูนย์การเฝ้าระวังและการเตือนภัยทางสังคมได้สรุปผลสำรวจความรุนแรงในครอบครัวในปี 2556 พบว่า “มีผู้ที่เห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวทางร่างกายร้อยละ 81.60 ความรุนแรงทางจิตใจร้อยละ 76.05 ความรุนแรงทางเพศร้อยละ 28.94” (ศูนย์การเฝ้าระวังและการเตือนภัยทางสังคม สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556) โดยผู้กระทำและผู้ถูกกระทำจะเป็นคนในชุมชนหรือคนในครอบครัว ส่วนใหญ่เหยื่อที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวมักจะเป็นสตรี เด็ก และคนชรา ในขณะที่สำนักงานสารนิเทศและประชาสัมพันธ์กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำรายงานความรุนแรงของเด็กและสตรีประจำปี 2556 พบว่า “มีการกระทำความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก 5,064 ครั้ง”

จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ทุกภาคส่วนทางสังคมได้พยายามหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวและการเสริมสร้างสันติสุขแก่สังคมมาโดยตลอด แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มีปัญหาซับซ้อนตามไปด้วย ซึ่งการสร้างสันติสุขควรเริ่มจากสถาบันครอบครัวก่อน แต่จากสถิติดังกล่าวพบว่า ปัญหาครอบครัวยิ่งยากที่หน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องจะเข้าถึงปัญหาและการแก้ไข เนื่องจากเป็นปัญหาภายในของสถาบันครอบครัว จึงเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนที่จะต้องร่วมกันแก้ปัญหา โดยใช้ทั้งกระบวนการทางสังคมและกระบวนการทางศาสนา เพราะสถาบันศาสนามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างและสนับสนุนให้เกิดสันติสุขขึ้นในชุมชน “เพราะการเกิดขึ้นของศาสนาเป็นไปเพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นและเป็นสันติสุขแก่ชาวโลก” (พระมหาพรหม ธรรมหาโส, 2553) กล่าวได้ว่า ทุกศาสนาจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างสันติภาพแก่มวลมนุษยชาติ โดยเป็นการพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งทางโลกและทางธรรม

ดังนั้น สันติสุขจึงเป็นสิ่งปรารถนาของมนุษย์ทุกคนในสังคม มนุษย์ไม่สามารถอยู่ลำพังเฉพาะตนได้ ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้ดีต้องมีหลักความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างเดียวกัน

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งสันติภาพ มีหลักธรรมคำสอนและกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขให้กับสังคมทุกระดับ ถ้าหากนำไปปฏิบัติและปรับใช้อย่างเหมาะสม ในมุมมองของพระพุทธศาสนาเห็นว่า สันติสุขของชุมชนเป็นการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากการเบียดเบียนหรือไม่ก่อความรุนแรงต่อกันในทุกกรณี และมองว่าสันติภาพเป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันทั้งในมิติของบุคคลและชุมชน ซึ่งเป็นหลักประกันของความมั่นคงในชีวิต และก่อให้เกิดความสงบและสันติสุขอย่างแท้จริง โดยมีหลักธรรมที่สามารถนำมาเสริมสร้างสันติสุขทั้งภายในและภายนอก และจากสันติสุขระดับชุมชนขยายผลไปสู่สันติสุขแห่งมวลมนุษยชาติต่อไป

ดังนั้น จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวพบว่า ความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ มีทั้งความรุนแรงที่เป็นปรากฏการณ์และความรุนแรงที่แฝงอยู่ในทุกสังคมและวัฒนธรรม มีทั้งความรุนแรงที่ปรากฏและความรุนแรงแฝง ทั้งความรุนแรงในรูปอภัยมุขและสิ่งเสพติด รวมทั้งความรุนแรงที่มีต่อร่างกาย สังคม จิตใจ ปัญญา ซึ่งมีผลกระทบต่อคนในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาสันติสุขในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้ชุมชนมีปัญหาเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในชุมชนเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อเสนอแนวทางทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการและแบบแผนวิธีการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการกรอบในการวิจัย

1.1) กำหนดกรอบตามชื่อเรื่อง คือ หลังจากได้ประเด็นที่สนใจแล้วนำมาสร้างชื่อเรื่อง เพื่อกำหนดกรอบใหญ่ในการวิจัยให้ตรงประเด็น โดยชื่อเรื่องดังกล่าวแสดงจุดมุ่งหมายประกอบด้วย

(1) แสดงประเด็นการวิจัย คือ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขชุมชน

(2) แสดงพื้นที่ศึกษาภาคสนาม คือ ศึกษาในพื้นที่ชุมชนในตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 25 แห่ง

(3) แสดงลักษณะของการวิจัย คือ เป็นการวิจัยเชิงแสวงหาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขชุมชน

1.2) กำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัย คือ การกำหนดกรอบเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) หลักพุทธธรรมสำหรับการเสริมสร้างสันติสุข (2) สภาพปัญหาชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง และ (3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม เป็นประเด็นหลักของการวิจัย

1.3) กำหนดกรอบพื้นที่วิจัย คือ การสำรวจข้อมูลพื้นที่เพื่อนำมาเป็นกรอบการศึกษาภาคสนาม คือ ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 25 หมู่บ้าน

1.4) กำหนดกรอบด้านกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มพระสงฆ์ 10 รูป กลุ่มผู้นำชุมชนโดยตำแหน่ง 25 คน กลุ่มผู้นำโดยธรรมชาติ 10 คน และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ 10 คน รวมทั้งสิ้น 55 รูป/คน

2. ขั้นตอนการออกแบบวิธีวิจัย

กระบวนการหลังจากกำหนดกรอบการวิจัยแล้ว จึงดำเนินการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ตามระเบียบวิธีวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำชี้แนะแนวทางและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำชี้แนะให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อขออนุมัติสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ตามลำดับ โดยได้ออกแบบโครงสร้างการวิจัยจำแนกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

1) การออกแบบงานวิจัยส่วนนำ ประกอบด้วย ปกนอก ปกใน หน้าอนุมติ บทคัดย่อ กิตติกรรมประกาศ สารบัญ คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ เพื่อเป็นแบบในการดำเนินการวิจัยให้ถูกต้องต่อไป

2) การออกแบบส่วนโครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วย โครงสร้างเนื้อหาบทที่ 1 เป็นเนื้อหาส่วนที่เป็นบทนำ โครงร่างวิทยานิพนธ์ โครงสร้างเนื้อหาบทที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมสำหรับการเสริมสร้างสันติสุข และสภาพปัญหาชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง โครงสร้างบทที่ 3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย โครงสร้างบทที่ 4 มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนโครงสร้างเนื้อหาบทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ในส่วนที่ค้นพบจากการวิจัย

3) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนาม หนังสือขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์ และภาพเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย และประวัติผู้วิจัย โดยออกแบบการวิจัยให้มีทิศทางเดียวกัน และมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

3. ขั้นศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสาร

หลังจากออกแบบการวิจัยแล้วจึงได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ความรู้มาสนับสนุนประเด็นในการวิจัย โดยข้อมูลส่วนหนึ่งนำไปใช้ประกอบในโครงร่างวิทยานิพนธ์ และข้อมูลอีกส่วนหนึ่งนำไปใช้ประกอบเนื้อหาบทที่ 2 ในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยนำเฉพาะข้อมูลที่น่าเชื่อถือมาใช้ในการวิจัย จำแนกฐานข้อมูลออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้ 1) เอกสารปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 2) เอกสารทุติยภูมิ คือ ศึกษาเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ หนังสือ อินเทอร์เน็ต และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งเป็นภาษาไทยและส่วนที่เป็นภาษาต่างประเทศ

4. ขั้นการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Inter View) ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและตั้งประเด็นที่จะเก็บข้อมูลภาคสนาม 2) การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยตั้งคำถามให้สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการทราบจากกลุ่มเป้าหมายตามที่ระบุในขอบเขตด้านประชากร 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาและคุณภาพของเครื่องมือวิจัย 4) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 5) การเตรียมแบบสัมภาษณ์ให้พร้อมนำไปใช้เก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยต่อไป นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือเสริม คือ สมุดบันทึกข้อมูลการสังเกต เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป

5. ขั้นการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนาม 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามที่ระบุไว้ในขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้ 3 วิธีการ คือ (1) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) โดยที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามด้วยการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เข้าใจทัศนคติและกระบวนการในชุมชน โดยมีการพูดคุยซักถามในประเด็นที่สงสัย และการจดบันทึกข้อมูล (note-taking) ในประเด็นที่สำคัญ (3) การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เป็นการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อระดมความรู้และการอภิปราย โดยมุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชนตำบลหนองแสง และแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขชุมชนหนองแสง เป็นต้น เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการวิจัย

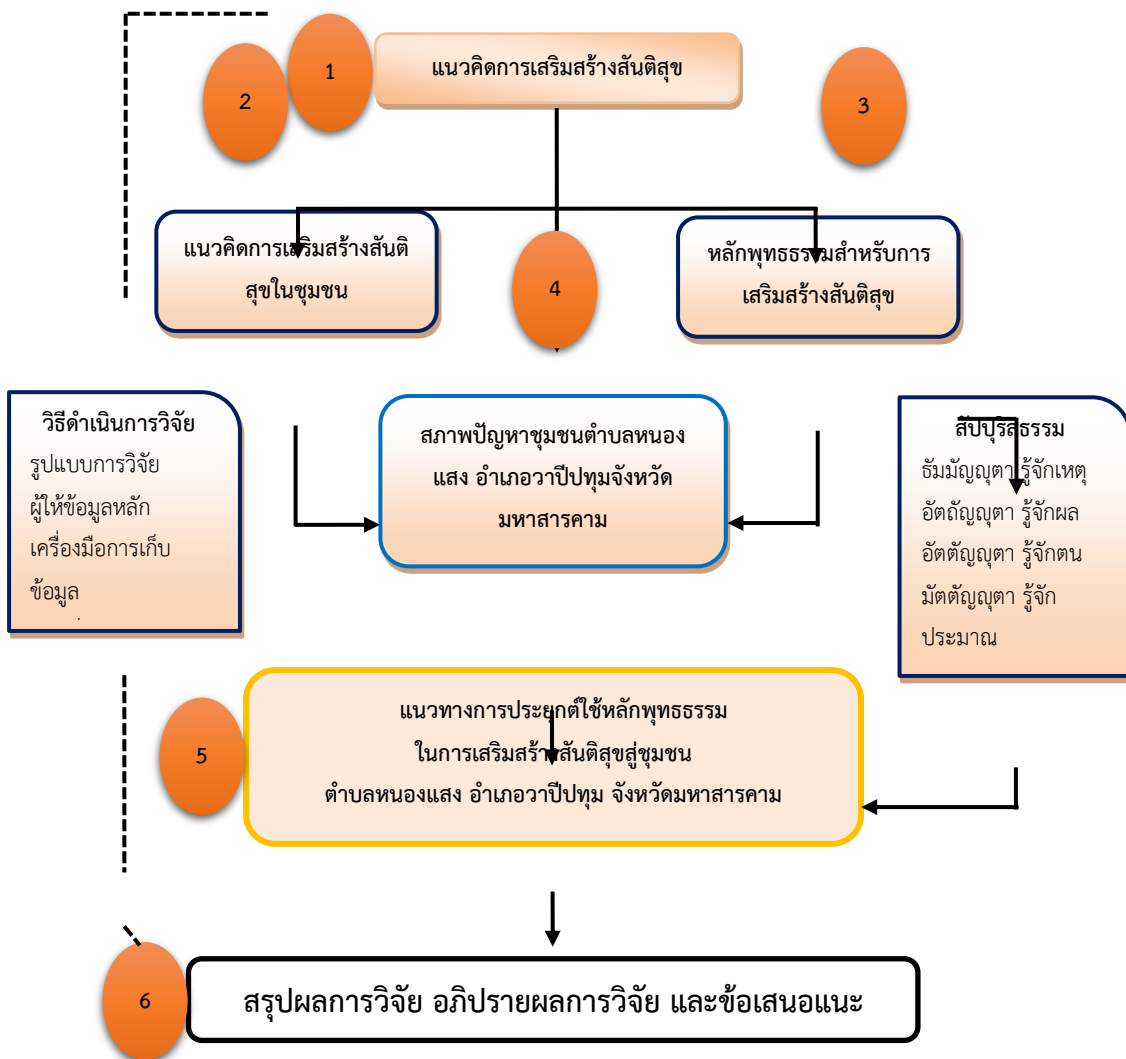
6. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากขั้นตรวจสอบและจัดระเบียบข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ 1) การจำแนกและจัดประเภทข้อมูล 2) การตีความ (interpretation) และการหาข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) ซึ่งได้มาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึก จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือ ปรากฏการณ์ที่มองเห็นเชิงประจักษ์ 3) เปรียบเทียบข้อมูล 4) สังเคราะห์เนื้อหา 5) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ในการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยต้องคำนึงถึงบริบท (context) การวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมของข้อมูลภาคสนาม 6) การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) จากนั้นจึงอธิบายความให้เห็นข้อเท็จจริง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

7. ชั้นเรียบเรียงและเขียนวิทยานิพนธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอกาบัง จังหวัดมหาสารคาม” มีผลการวิจัยดังนี้

สัปปุริสธรรมเป็นหลักพุทธธรรมสำหรับการเสริมสร้างสันติสุข ส่วน ส่วนสภาพปัญหาของชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอกาบัง จังหวัดมหาสารคาม คือ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยเป็นความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ เรื่องทะเลาะวิวาท เรื่องเสียงดังรบกวนผู้อื่น และผู้ใหญ่บ้านก็ไม่สามารถไกล่เกลี่ยปัญหาดังกล่าวได้ ปัญหาจึงได้สะสมและทวีความรุนแรงขึ้นมาตามลำดับ ส่วนความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคม โดยเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานไปตามกฎเกณฑ์ กติกา แต่ไม่ได้คำนึงถึงการครองใจลูกบ้านส่วนแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนตำบลหนองแสง อำเภอกาบัง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ การใช้ภาษาสื่อสารเชิงประนีประนอม โดยประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ชี้ช่องทาง การปฏิบัติเพื่อดับทุกข์หรือจัดปัญหาของชีวิตให้แก่บุคคลอื่นได้ต้องเป็นผู้มี

คุณธรรม 7 ประการ ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ อตฺถัญญตา รู้จักผล อตฺตัญญตา รู้จักตน มัตตัญญตา รู้จักประมาณ กาลัญญตา รู้จักกาล ปรีสญญตา รู้จักบริษัท ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล อีกทั้งหลักสัปปริสธรรม จัดได้ว่าเป็น หลักการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแต่ละสถานการณ์ทั้งในสถานภาพผู้นำและผู้ตามในชุมชน โดยช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

1) หลักสัปปริสธรรมช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน และนำสันติสุขสู่ชุมชนได้ โดยประยุกต์ใช้กับผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรนุช โขพิมพ์ (2555) ที่ว่า ภาวะผู้นำของการบริหารตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอตฺถัญญตา ด้านปรีสญญตา ด้านกาลัญญตา ด้านบุคคลปริปริญญตา ด้านมัตตัญญตา ด้านธัมมัญญตา และด้านอตฺตัญญตา

2) การใช้ภาษาสื่อสารเชิงประนีประนอมช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน และนำสันติสุขสู่ชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพินิจทอง แมนสุมิตรชัย (2555) ที่ว่า ทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างสันติ คือ การใช้ภาษาเชิงบวกในการสื่อสาร เป็นการใช้ประโยคบอกเล่า แทนการใช้ประโยคปฏิเสธ

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาลย์ ชิงชัย. (2549). *สงครามกับการสร้างสันติภาพตามแนวพุทธ: ศึกษากรณีพระเจ้าพรหมทัตและราชกุมารทิวาวุ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญกร). (2553). *การบูรณาการพุทธปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันการพิมพ์.
- พินิจทอง แมนสุมิตรชัย. (2559). *รูปแบบการสื่อสารอย่างสันติเชิงพุทธจิตวิทยา*. ดุษฎีบัณฑิตนิพนธ์. สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์การเฝ้าระวังและการเตือนภัยทางสังคม สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). *ผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด ปี 2556*. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อรนุช โขพิมพ์. (2555). *ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.